

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 11444/2023
11.05.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Иване Рађеновић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници тужиље малолетне АА из ..., коју заступа привремени старатељ ББ из ..., чији је пуномоћник Есад Дуљевић, адвокат из ..., против туженог ВВ из ..., Босна и Херцеговина, чији је пуномоћник Стефан Рашић, адвокат из ..., ради делимичног лишења родитељског права, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж2 447/22 од 08.12.2022. године, у седници већа одржаној 11.05.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж2 447/22 од 08.12.2022. године.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиље за накнаду трошкова одговора на ревизију.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Пазару П2 41/21 од 08.09.2022. године, ставом првим изреке, делимично је лишен родитељског права тужени ВВ из ... према малолетном детету АА, која је рођена2016. године у ..., БиХ, и то у делу чувања, подизања, васпитања, образовања, заступања детета и управљања и располагања имовином детета, док тужени није лишен права на издржавање детета и права на одржавање личних односа са дететом. Ставом другим изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж2 447/22 од 08.12.2022. године, одбијена је као неоснована жалба туженог и потврђена првостепена пресуда.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени је благовремено изјавио ревизију због битне поведе одредаба парничног поступка, погрешне примене материјалног права и погрешно утврђеног чињеничног стања.

Тужиља је поднела одговор на ревизију са захтевом за накнаду трошкова састава одговора.

Испитујући побијану другостепену пресуду применом члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“ број 72/11... 18/20) у вези са чланом 208. Породичног закона („Службени гласник РС“ број 18/05... 6/15), Врховни суд је нашао да ревизија туженог није основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности. Такође, другостепени суд није учинио битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. у вези члана 396. ЗПП с обзиром да је ценио све битне жалбене наводе туженог којима се оспорава оцена изведених доказа од стране првостепеног суда, и дао разлоге за оцену.

Према утврђеном чињеничном стању, тужени ВВ је отац малолетне тужиље АА, која је рођена ...2016. године у ... Мајка малолетне тужиље ГГ преминула је изненада ...2016. године у ..., два месеца након тужиљиног рођења. Након њене смрти бригу о малолетној тужиљи, која је тада имала два месеца, преузели су баба по мајци, тетке и ујак, са којима је тужиља живела у породичној заједници од рођења, будући да је њена покојна мајка напустила заједницу живота са туженим непосредно по рођењу тужиље. Тетку ДД малолетна тужиља доживљава као мајку. Тужени је био неодговоран родитељ још за живота тужиљине мајке, а после њене смрти није предузео ниједну радњу у циљу да преузме старање о малолетном детету иако је остао једини живи родитељ. Тужени је у дужем периоду неоправдано занемарио тужиљу и препустио је бригу и старање о њој тазбинским сродницима без ваљаног и оправданог разлога. Пропустио је један део тужиљиног одрастања и ускратио свом детету пружање потребне пажње, емпатије и своје присуство у периоду потребном за одгој и васпитање и то у периоду социјално-емотивног развоја личности детета, када дете посебно стиче приврженост и наклоност према својим родитељима као првим ауторитетима. Тужени је у једном кратком временском периоду доприносио издржавању детета, али је у дужем временском периоду запоставио и ову обавезу, препуштајући издржавање детета тазбинској породици. Својим несавесним поступањем и одсуством, тужени је проузроковао неуравнотежен однос између њега и детета који се манифестује негативним исходима по психофизичко здравље тужиље, која се осећа лоше приликом њихових сусрета у Центру за социјални рад. Тужени није изражавао жељу да одгаја малолетно дете и да га узме код себе након смрти мајке све до 23.08.2019. године када је поднео тужбу ради предаје детета (који поступак је у прекиду). Ујак малолетне тужиље ББ из ... постављен је за привременог старатеља малолетне тужиље решењем Центра за социјални рад у Новом Пазару од 25.02.2020. године. Центар за социјални рад у Новом Пазару је дао стручно мишљење да је тужени неодговоран родитељ јер је за живота тужиљине мајке искључиво њој препустио бригу о детету, док је након њене смрти препустио бригу о тужиљи тазбинским сродницима (ташти, теткама и ујаку), а сам није предузимао никакве радње како би се бавио дететовим одгојем и васпитањем. У актуелној ситуацији нема потребне емоционалне блискости и афективне везаности тј. привржености малолетног детета са оцем, што је оставило великог трага на психофизички развој малолетне тужиље која је изложена трауматизацији трпљења у сусретима са оцем у контролисаним условима. Из налаза и мишљења вештака неуропсихијатра утврђено је да постоји велики ризик да се малолетна тужиља у осетљивом периоду развоја премешта из сигурног породичног амбијента у друго окружење и да то може утицати на њено здравствено стање. Тужени има жељу и вољу да буде са својом ћерком и може да разуме њене развојне потребе, али исти не може да

задовољи њене емоционалне и здравствене потребе због њеног неприхватања туженог као оца, као и страха који доживљава приликом сусрета са туженим (малолетна тужилца приликом сусрета са туженим бурно реагује, мокри, презнојава се, грче јој се мишићи). Код туженог не постоји неурачунљивост у смислу неке душевне болести, али је мишљење вештака да тужени не може да задовољи емоционалне и здравствене потребе малолетне тужилце јер га иста не прихвата као свог оца. Такође, тужени не може на адекватан начин и потпуно савесно да врши своје родитељске обавезе. Вештак психолог је изразила мишљење да би одвајање малолетне тужилце од окружења у коме се тренутно налази било кобно по њен даљи психофизички развој, јер је малолетна тужилца изградила осећај припадности према тетци у идентичном смислу као и према мајци коју је изгубила у раном детињству. Кантонални центар за социјални рад Службе социјалне заштите Кантона Сарајево Бих се изјаснио да није у могућности да да стручни налаз и мишљење јер нам увид у квалитет односа и контакте малолетне тужилце и туженог, будући да дете на живи у Сарајеву, нити долази ради остваривања непосредних контаката са туженим оцем.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су применом материјалног права из чланова 6. став 1, 67., 82., 266. став 1. и 270. Породичног закона усвојили тужбени захтева за делимично лишење родитељског права туженог у односу на малолетну тужилцу. При томе, другостепени суд је у побијаној одлуци, прихватајући у свему правну аргументацију првостепеног суда, дао јасне, потпуне и правилне разлоге које прихвата и ревизијски суд.

Према одредби члана 67. Породичног закона, родитељско право је изведено из дужности родитеља и постоји само у мери која је потребна за заштиту личности, права и интереса детета. Садржина родитељског права, које се састоји од дужности старања о детету, чувања и подизања, васпитања и образовања, заступања и издржавања детета, као и управљања и располагања његовом имовином, регулисана је одредбама члана 68. до 74. Породичног закона, а суштина ових дужности и права родитеља је добробит и најбољи интерес детета. Ако родитељ злоупотребљава права или грубо занемарује дужности, односно несавесно врши права или дужности из садржине родитељског права, може бити потпуно или делимично лишен родитељског права, под условима предвиђеним чланом 81, односно чланом 82. истог закона.

Према одредбама члана 82. Породичног закона, родитељ који несавесно врши права или дужности из садржине родитељског права може бити делимично лишен родитељског права (став 1). Судска одлука о делимичном лишењу родитељског права може лишити родитеља једног или више права и дужности из садржине родитељског права, осим дужности да издржава дете (став 2). Родитељ који врши родитељско право може бити лишен права и дужности на чување, подизање, васпитање, образовање и заступање детета, те на управљање и располагање имовином детета (став 3), док родитељ који не врши родитељско право може бити лишен права на одржавање личних односа са дететом и права да одлучује о питањима која битно утичу на живот детета (став 4). Такође, судском одлуком о делимичном лишењу родитељског права може бити одређена једна или више мера заштите детета од насиља у породици (став 5).

Породични закон у члану 270. прописује да је суд, пре него што донесе одлуку о заштити права детета или о вршењу односно лишењу родитељског права, дужан да затражи налаз и стручно мишљење од органа старатељства, породичног саветовалишта

или друге установе специјализоване за посредовање у породичним односима. Одредбом члана 266. став 1. Породичног закона прописано је да је у спору за заштиту права детета и у спору за вршење односно лишење родитељског права, суд увек дужан да се руководи најбољим интересом детета.

Најбољи интерес детета је правни стандард који се процењује на основу низа објективних и субјективних околности, а у сваком случају елементи за процену најбољег интереса детета обухватају између осталог мишљење детета, очување породичне средине и одржавање односа, али и здравље, брига, заштита и сигурност детета. Интерес малолетног детета је да се између малолетног детета и родитеља са којим не живи развије однос љубави, поверења, међусобног уважавања, привржености, поштовања личности и достојанства, па је стога свако дужан да се руководи тим интересом у свим активностима који се тичу детета (члан 6. став 1. Породичног закона). Сагласно одредбама Породичног закона и одговарајућим нормама међународног права, пре свега Конвенцијом о правима детета, свако дете има право на обезбеђење најбољих могућих услова за правилан раст и развој, право на образовање у складу са способностима, жељама и склоностима, право на одмор и слободно време, као и на игру и рекреацију која одговара његовом узрасту, и ова права детета су у корелацији са обавезама родитеља да му, у складу са својим могућностима, обезбеде услове за остваривање тих права.

Супротно наводима ревизије, Врховни суд налази да су одлуку о делимичном лишењу родитељског права туженог према малолетној ћерки судови донели руководећи се пре свега најбољим интересом детета, а не жељом и позитивном мотивацијом туженог родитеља да врши родитељско право. У конкретном случају, пре доношења одлуке о делимичном лишењу родитељског права, прибављен је налаз и стручно мишљење надлежног органа старатељства (према месту пребивалишта малолетне тужиле), налази и мишљења судских вештака медицинске струке и поуздано су утврђене све релевантне чињенице у погледу подобности туженог да врши родитељско право. Полазећи од утврђеног чињеничног стања да је тужени био несавестан и неодговоран родитељ још за живота тужилине мајке, а да после њене смрти није преузео старање о малолетној тужили иако је остао једини родитељ, да је у дужем периоду неоправдано занемарио тужилу и без икаквог ваљаног и оправданог разлога препустио бригу и старање о њој тазбинским сродницима, ускраћујући јој на тај начин потребну пажњу, емпатију и своје присуство у најосетљивијем периоду за одгој и васпитање, те да постоји велики ризик по здравље малолетне тужиле да се иста сада премешта из сигурног породичног амбијента у друго окружење, нижестепени судови су правилно закључили да је у најбољем интересу малолетног детета да тужени као родитељ, за сада, буде делимично лишен родитељског права, оценивши да су за то испуњени услови прописани чланом 82. став 1. Породичног закона, односно да тужени несавесно врши права и дужности из садржине родитељског права.

Како тужени има дужност да издржава малолетно дете на основу члана 82. став 2. Породичног закона и има право на одржавање личних односа са малолетним дететом којег није лишен у смислу одредбе из става 4. истог члана, а што је у вези са одлуком суда о делимичном лишењу родитељског права, другостепена пресуда је правилна и у том делу у којем тужени није лишен својих родитељских права.

Врховни суд стога налази да је најбољи интерес малолетног детета у овом случају правилно заштићен делимичним лишењем родитељског права туженог, коме ово право може бити враћено када престану разлози због којих је био делимично лишен тог права, у смислу члан 83. Породичног закона.

Како се ни осталим наводима ревизије не доводи у питање правилност побијане другостепене одлуке, Врховни суд је применом члана 414. ЗПП, одлучио као у ставу првом изреке ове пресуде.

Трошкови одговора на ревизију по оцени Врховног суда нису били потребни за вођење ове парнице, те је применом члана 154. став 1. у вези члана 165. став 1. ЗПП, одлучио као у ставу другом изреке ове пресуде.

Председник већа - судија
Звездана Лутовац, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић